

Stockholms
stad

STOCKHOLMS STADS PROGRAM FÖR
**BARNES RÄTT
TILL KULTUR**

Innehåll

Inledning	3
Centrala begrepp.....	4
Mål	8
Mål 1. Alla barn och ungdomar upplever och skapar en mångfald av kulturuttryck i förskolan och skolan.....	8
Mål 2. Alla barn och ungdomar tar del av kulturupplevelser och utövar eget skapande på sin fritid.....	11
Mål 3. Alla barn och ungdomar har möjlighet till kulturupplevelser och eget skapande i sin stadsmiljö.....	13
Framgångsfaktorer	15
Ansvar för genomförande och uppföljning	18

Stockholms stads program för barns rätt till kultur

Kommande beslut i kommunfullmäktige 2025

Dnr: Meddelas senare

Utgivningsdatum: Meddelas senare

Utgivare: Kulturförvaltningen

Kontaktperson: Mia Crusoe,
kulturstrategiska staben

Layout och produktion: Kommunikationsstaben, kulturförvaltningen

Inledning

Det här programmet är Stockholms stads styrdokument för barns rätt till kultur från och med 2025. Programmet beslutas av kommunfullmäktige och ersätter det tidigare programmet för barn- och ungdomskultur, *Kultur i ögonhöjd*.

Stockholms stads arbete med barns rätt till kultur syftar till att alla barn och ungdomar ska få upptäcka, uppleva och skapa många olika sorters kulturuttryck. Alla barn ska ges möjlighet att växa och utvecklas utifrån sina egna intressen, och kunna delta i kulturlivet som utövare, medskapare, publik och besökare.

En kulturupplevelse vidgar barnets värld och väcker tankar och känslor. I det egna skapandet och i leken uttrycker barnet egna erfarenheter och ger röst åt sin berättelse. Kulturens olika uttryck stimulerar fantasin, kreativiteten och inlevelseförmågan. Kultur skapar sammanhang och framtidstro. Kultur, demokrati och jämlikhet hänger ihop och barns rätt till kultur är lagstadgad.

Kulturlivet i Stockholm är en enorm tillgång. Under sin uppväxt har barn i staden en unik närhet till nationellt viktiga kulturinstitutioner, kommunala verksamheter som bibliotek, konsthall, kulturhus, kulturskola och museer samt en stor bredd av andra kulturverksamheter i statlig, regional, privat och ideell regi.

Stockholms stad har under lång tid arbetat strategiskt med att stärka kulturens roll i barns liv – i förskolan, i skolan och i verksamheter och stadsmiljöer där barn vistas på sin fritid. Mycket positivt har hänt. Men trots ett brett utbud av verksamheter finns det grupper av barn och ungdomar som inte får sina kulturuttryck bekräftade och som inte blir inkluderade i kulturlivet i tillräcklig utsträckning. Pojkar i alla åldrar, äldre barn och ungdomar, barn och ungdomar med funktionsnedsättning samt barn och ungdomar som växer upp i hushåll med låga inkomster är exempel på grupper som staden särskilt behöver uppmärksamma när det gäller alla barns rätt till kultur.

Det nya programmet ger Stockholms stad förutsättningar att ytterligare växla upp arbetet för att nå stadens ambition om att inkludera alla barn och ungdomar i kulturlivet. Barns rätt till kultur är ett gemensamt ansvar som omfattar många verksamheter inom staden. En viktig lärdom från de insatser som hittills har genomförts är att en strukturerad samverkan inom staden ger förutsättningar för ett framgångsrikt arbete med barns rätt till kultur. Samverkan behöver ha tydliga mål och vara förankrad i alla led på berörda förvaltningar och bolag.

En kulturupplevelse vidgar barnets värld och väcker tankar och känslor. I det egna skapandet och i leken uttrycker barnet egna erfarenheter och ger röst åt sin berättelse.

Stockholms stads verksamheter ska förädla och utveckla de arbetssätt som ger resultat och bygga nya kompletterande strukturer där arbetet med barns rätt till kultur behöver stärkas.

Programmet har tre mål som konkretiserar stadens ambition för barns rätt till kultur i förskolan och skolan, på fritiden och i den nära stadsmiljön. Programmet ska ge stadens verksamheter en gemensam förståelse för arbetet med barns rätt till kultur samt tydliggöra det ansvar som nämnder och bolagsstyrelser har inom programmets verksamhetsområden. Samverkan, delaktighet och inflytande samt tillgängliggörande av utbud, verksamheter och platser är bärande delar i arbetet.

Programmet styr över kommunala verksamheter och insatser. Det ska vara vägledande i Stockholms stads samverkan med det fria kulturlivet, andra kulturverksamheter, civilsamhället, fristående förskolor och skolor, universitet, högskolor, myndigheter och näringsliv.

Centrala begrepp

Nedan förklaras de begrepp som är centrala i Stockholms stads arbete med barns rätt till kultur.

Med kultur avses i det här programmet

- konstnärliga uttryck och konstnärligt skapande inom exempelvis cirkus, dans, film, foto, hantverk, konst, litteratur, musik, poesi, spel och teater.
- kulturarv som tillgängliggörs genom arkiv, bibliotek och museer.

Kulturupplevelser och det egna skapandet har ett egenvärde och båda delarna är lika viktiga i ett barns liv och utveckling. Med egenvärde avses att kulturupplevelser och det egna skapandet är viktiga i sig. Det står inte i motsättning till att kultur också skapar stora värden på både individ- och samhällsnivå. Kultur kan ha positiva effekter på hälsa, välbefinnande och lärande, för att nämna några exempel. Kultur är en viktig del av demokratin och bidrar till sammanhållning, tillit och inkludering.

Programmet avser barn och ungdomar, men ibland används enbart ordet barn.

FN:s barnkonvention är svensk lag

FN:s konvention om barnets rättigheter är sedan år 2020 svensk lag. Lagen slår fast barns rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet. Det innebär att barn och ungdomar:

- ska ha möjlighet att ta del av olika delar av kulturlivet.
- ska ha möjlighet att vara delaktiga i kulturlivet och påverka kulturlivets utformning.
- har rätt att bidra till konst- och kulturupplevelser genom sitt eget skapande.

Stockholms stads barnrättsperspektiv

Alla som arbetar inom Stockholms stad ska utgå från ett barnrättsperspektiv i sitt arbete. Det innebär att barn är rättighetsbärare och att Stockholms stad har ansvar för att tillgodose barns rättigheter. Det innebär att alla barn, utan åtskillnad, har rätt till kultur.¹

Barn har rätt till
lek, vila och fritid

*§31 i FN:s konvention om
barnets rättigheter*

Stadens beslut, processer och verksamheter ska utgå från barnets bästa. Stadens verksamheter ska ta hänsyn till barns skilda förutsättningar och intressen. Kulturverksamheter och kulturaktiviteter ska vara tillgängliga för alla barn oavsett kön, ålder, funktionsnedsättning, bakgrund, var i staden barnet bor eller hur vårdnadshavarnas ekonomi ser ut. Inget barn får diskrimineras.² En hög grad av delaktighet och inflytande från målgruppen ska genomsyra stadens arbete och är en förutsättning för att arbetet ska vara framgångsrikt.

Barns rättigheter är vuxnas ansvar. Beslutsfattare, chefer och medarbetare i Stockholms stads olika verksamheter, förvaltningar och bolag samt vårdnadshavare har avgörande betydelse för att alla barns rätt till kultur ska tillgodoses.

¹ Ytterligare två styrdokument är av särskild vikt för att säkra alla barns rätt till kultur: (1) Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (kommande beslut i kommunfullmäktige) har ett särskilt fokus på barnets rättigheter, hbtqi-personers rättigheter, nationella minoriteters rättigheter samt rättigheter för personer med funktionsnedsättning. (2) Stockholms stads program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige 2024-02-19 och betonar att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i kultur- och fritidsaktiviteter på jämlika villkor, både som utövare, åhörare och åskådare.

² De sju diskrimineringsgrunderna är: etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, ålder, kön, könsidentitet eller könsuttryck, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning.

Kultur för, med och av barn och ungdomar

Stockholms stad ska skapa goda förutsättningar för kultur *för, med* och *av* barn och ungdomar i verksamheter och offentliga miljöer i hela staden. Perspektiven *för, med* och *av* överlappar och kompletterar varandra. Samtliga tre perspektiv behöver finnas i ett barns liv. De ska inte ses som motsatser eller värderas i relation till varandra. Dessa tre perspektiv används istället för att synliggöra att stadens insatser kan se olika ut beroende på om det är kultur *för, med* eller *av* barn som avses.

För-perspektivet

avser kultur som vuxna har skapat för barn och ungdomar som publik och besökare. Staden är möjliggörare genom att tillhandahålla och tillgängliggöra utbud samt som stödgivare till det professionella fria kulturlivet. Kulturhuset Stadsteaterns föreställningar och utställningar samt det fria kulturlivets utbud av teater och annan scenkonst är några exempel.

Med-perspektivet

avser kultur som barn och ungdomar utövar eller skapar tillsammans med vuxna. Staden är möjliggörare genom många verksamheter där barn får möjlighet till eget skapande under lotsning av en kunnig vuxen både i förskolan, skolan och på fritiden, inte minst i Kulturskolan.

Av-perspektivet

avser kultur som barn och ungdomar själva tar initiativ till, uttrycker och skapar. Här ingår även leken. Staden är möjliggörare genom att erbjuda ändamålsenliga platser, lokaler och utrustning för eget skapande, möjlighet till ekonomiskt stöd samt kunniga vuxna som stöttar unga kulturskapare om önskemål finns.

Stockholms kulturliv

Kulturlivet i Stockholm är en enorm tillgång som gör staden attraktiv att bo och arbeta i. Många konstnärer och kulturskapare är verksamma här. Kulturupplevelser av många olika slag gör staden till en attraktiv plats för barn och ungdomar och deras familjer – både invånare och besökare. I Stockholm finns många nationellt viktiga kulturinstitutioner, kommunalt drivna kulturverksamheter samt en stor bredd av andra kulturverksamheter i statlig, regional, privat och ideell regi.

Under sin uppväxt i Stockholm har barn och ungdomar en unik geografisk närhet till kulturlivets olika uttryck, både i form av upplevelser och möjligheter till eget skapande. Dels på stora och små kulturscener och kulturhus, konserthus, biografier, konsthallar och museer. Dels på festivaler och andra tillfälliga kulturarrangemang i parker och på gator och torg samt på olika former av kreativa mötesplatser såsom bibliotek, kulturskola, parklekar, fritids- och ungdomsgårdar samt studieförbund och samlingslokaler.

Stockholms stad tillhandahåller infrastruktur och organisation för kulturupplevelser och eget skapande inklusive stöd till det fria kulturlivet och civilsamhällets aktörer. Det är av största vikt att den höga kvaliteten på utbudet värnas och bibehålls samt att det finns bredd, spets och variation i utbudet. Det ska finnas tillgängliga och kvalitativa verksamheter och mötesplatser där barn och ungdomar får utlopp för sin kreativitet och kan skapa sina egna kulturuttryck. Det ska finnas ett starkt och tillgängligt professionellt kulturutbud för alla barn och ungdomar. I scenrummet uppstår en särskild magi som förhöjer kulturupplevelsen och det är centralt att barn och ungdomar får möjlighet att uppleva teater, konserter och annan scenkonst på olika scener i staden.

Digitala uttrycksformer, verktyg och plattformar är en självklar del av barns och ungdomars kulturkonsumtion och kulturskapande. Här är barn och ungdomar medskapare i högre utsträckning än vuxna och har ofta en högre kunskapsnivå än vuxna. Stadens verksamheter behöver förstå och vara lyhörda för den utveckling som sker inom barns och ungdomars kulturliv och fördjupa kunskapen om hur barns och ungdomars kulturvanor förändras i både fysiska och digitala miljöer.

Professionella kulturaktörer

Med professionella kulturaktörer avses vuxna som har en konstnärlig utbildning eller motsvarande expertis inom sitt konstområde och som är yrkesverksamma inom sitt fält.

Det fria kulturlivet

Det fria kulturlivet är professionella kulturaktörer som verkar på egna villkor utan statlig, regional eller kommunal huvudman.

Mål

Stockholms stads arbete med barns rätt till kultur syftar till att alla barn och ungdomar, oavsett förutsättningar, ska ha goda möjligheter att upptäcka, uppleva och skapa många olika sorters kulturuttryck.

Stockholms stads arbete fokuserar därför på att barns rätt till kultur ska förverkligas i förskolan, i skolan, på fritiden och i stadsmiljön.

Mål 1.

Alla barn och ungdomar upplever och skapar en mångfald av kulturuttryck i förskolan och skolan.

Stockholms stads kommunala och fristående förskolor och skolor har en central roll för att ge alla barn möjlighet att upptäcka, uppleva och skapa många olika sorters kulturuttryck samt att lära känna Stockholms kulturliv. Ur ett kompensatoriskt perspektiv är förskolan och skolan särskilt viktiga för de barn som inte har förutsättningar eller stöd hemifrån att delta i kulturlivet. Förskolan och skolan har en unik möjlighet att sänka trösklar och öppna dörrar in i kulturlivet för alla barn och ungdomar.

I förskolan och skolan finns incitament både för undervisning som tar tillvara kulturens egenvärde och undervisning som utgår från skapande med olika estetiska uttryck. Kreativitet och fantasi är viktiga byggstenar för barns och ungdomars utveckling och aktiva lärande i förskolan och skolan.

Efter avslutad skolgång ska alla unga stockholmare ha med sig en rik palett av olika konstnärliga uttrycksformer, både i form av upplevelser och olika estetiska uttryck för att själva kunna uttrycka sig. En starkt samverkan mellan förskolor, skolor och stadens kulturverksamheter kring målgruppspecifika kulturaktiviteter i förskolan och skolan är ett sätt att uppnå en mångfald av konstnärliga uttryck under förskole- och skoltiden.

Kulan³ presenterar ett brett och varierat professionellt utbud av hög kvalitet för förskolor och skolor där Kulturhuset Stadsteaterns utbud av teater, film och utställningar är en viktig del. Stadens bibliotek, skolbibliotek, museer och kulturskola utgör stöttande nav för kultur, bildning och eget skapande inom förskola och skola. Kulturombud, kulturekreterare och kultursamordnare är viktiga möjliggörare för att barn och elever ska få möta en mångfald av aktörer från kulturlivet.

³ Kulan är ett centralt verktyg i Stockholms stads arbete med barns rätt till kultur där samverkan mellan förskolan, skolan och kulturlivet samt webbplatsen kulan.stockholm ska skapa bättre förutsättningar för barns möjlighet att ta del av professionell kultur i förskolan och skolan.

Exempel på skrivningar ur läroplanerna

Barnen ska ges tid, rum och ro till eget skapande. De ska få möjlighet att utforska, reflektera kring och beskriva sin omvärld. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att uppleva, gestalta och kommunicera genom olika estetiska uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans.
(Läroplan för förskolan, Lpfö18)

Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet.

(Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr22)

...barnen ska få möjlighet att konstruera, forma och skapa genom att använda olika material och tekniker, såväl digitala som andra. På så sätt är skapande både ett innehåll och en metod i förskolan för att främja barnens utveckling och lärande.
(Läroplan för förskolan, Lpfö18)

I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas. (...) En harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter.
(Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr22)

Det är skolans ansvar att varje elev

- kan använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande*
- kan söka sig till saklitteratur, skönlitteratur och övrigt kulturutbud som en källa till kunskap, självinsikt och glädje,*
- kan hämta stimulans ur kulturella upplevelser och utveckla känsla för estetiska värden.*

(Läroplan för gymnasieskolan, Gy25)

Ansvariga nämnder och bolagsstyrelser

Förskolenämnden och utbildningsnämnden (huvudansvariga)
kulturnämnden, stadsdelsnämnderna, Kulturhuset Stadsteatern AB

Åtagande 1.1

Förskolor och skolor säkerställer att barn och elever får möjlighet till kulturupplevelser och eget skapande i möte med professionella kulturaktörer under varje skolår.

Genom samarbete med professionella kulturaktörer tillförs ytterligare värden till förskolans och skolans ordinarie arbete med kulturupplevelser och eget skapande. Barns och ungdomars möten med det professionella kulturlivet kan förmedla nya upplevelser och sinnesintryck som väcker känslor, tankar och ställer nya frågor om hur det är att vara människa.

I förskolans, grundskolans och gymnasieskolans läroplaner framhålls vikten av att verksamheterna utvecklar kontakter utanför förskolans och skolans väggar. Förskolan och skolan ska ge en inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv. I gymnasieskolans läroplan läggs betoning på att förbereda eleverna för livet efter skolan. Verksamheternas gränser utvidgas när barn och elever involveras i stadens kulturutbud och de blir delaktiga i Stockholms kulturliv. När barn och elever tillsammans med kulturaktörer utforskar olika konstnärliga uttryck etableras värdefulla kontakter och samtidigt får barn och elever inblick i olika yrken inom kultursektorn.

Åtagande 1.2

Stadens egna kulturverksamheter är attraktiva och självklara besöksmål för förskolor och skolor i staden.

Kultur är en viktig del av Stockholms stads verksamhet. Staden har ett brett utbud av egna verksamheter med kulturhus, museer, bibliotek och konsthall. Alla barn och ungdomar som växer upp i Stockholm ska under sin skoltid få möjlighet att besöka Kulturhuset Stadsteatern, Liljevalchs konsthall, Medeltidsmuseet och Stadsmuseet.

Mål 2.

Alla barn och ungdomar tar del av kulturupplevelser och utövar eget skapande på sin fritid.

Alla barn och ungdomar har rätt till en aktiv och meningsfull fritid. Kulturupplevelser och eget skapande är en självklar del. Kultur är ett sätt att göra sin röst hörd, att gestalta sina erfarenheter och att få tillgång till andras perspektiv. Forskning visar att fritidsaktiviteter kan öka barns och ungdomars välbefinnande och framtidstro, leda till förbättrade skolprestationer samt erbjuda ett tryggt och meningsfullt socialt sammanhang.

Undervisningen i fritidshemmet syftar till att främja elevernas fantasi och förmåga att lära tillsammans med andra genom lek, rörelse och skapande genom estetiska uttrycksformer samt med utforskande och praktiska arbetssätt.

(Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 22)

Stockholms stad har en bredd av verksamheter där barn och ungdomar kan mötas på sin fritid och upptäcka samt utöva olika aktiviteter med lotsning av engagerade och kunniga vuxna. Till exempel öppna förskolor, parklekar, fritidshem, fritidsklubbar, fritids- och ungdomsgårdar, bibliotek och kulturskola, idrottsanläggningar och kulturhus samt fritids- och lovaktiviteter som erbjuds av stadsdelsförvaltningarna och stadens bostadsbolag.

De olika verksamheterna når olika målgrupper i olika hög utsträckning. Inom Kulturskolan är det en utmaning att nå pojkar, inom fritidsgårdarna är det i stället flickor. Flera verksamheter har gemensamt att äldre ungdomar är underrepresenterade. Med ökad samverkan finns stora möjligheter att möta dessa utmaningar.

Stadens egna verksamheter ska samverka för att erbjuda ett brett utbud av kulturupplevelser och möjligheter till eget skapande. Tillsammans med det fria kulturlivet, kulturföreningar, studieförbund och andra organisationer som verkar med stöd av staden utgör de en viktig infrastruktur för kulturupplevelser och eget skapande för barn och ungdomar på deras fritid. Med löpande omvärldsbevakning och hög delaktighet från målgrupperna ska verksamheterna vara lyhörda, flexibla och ha förmåga att stötta det som barn och ungdomar själva vill göra. Här är vuxnas förståelse för barns och ungdomars digitala kulturliv central.

Ansvariga nämnder och bolagsstyrelser

Kulturnämnden (huvudansvarig)
förskolenämnden, idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden,
Kulturhuset Stadsteatern AB, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB
Svenska Bostäder

Åtagande 2.1

Stadens fritidsverksamheter erbjuder en mångfald av kulturaktiviteter som en integrerad del av verksamheten.

Parklekar, fritidsgårdar och öppen förskola

Fritidsgårdar och parklekar är öppna och kostnadsfria verksamheter som arbetar för att fler barn och ungdomar ska få en aktiv och meningsfull fritid på trygga mötesplatser. Fritidsgårdarna riktar sig främst till ungdomar i tonåren medan parklekarna ska prioritera barn i låg- och mellanstadieåldern. För de allra yngsta finns de öppna förskolorna där barnet, kanske för första gången, ser en föreställning tillsammans med sin vårdnadshavare.

Kulturaktiviteter som exempelvis teaterföreställningar, högläsning eller eget skapande bör vara återkommande inslag i dessa öppna verksamheter. Här har staden arenor för demokrati, kultur och bildning där barn och ungdomar upptäcker och utvecklar fritidsintressen. Verksamheterna ska erbjuda aktiviteter som utvecklar, utmanar och bidrar till gemenskap. Barns och ungdomars egna idéer, kompetenser och intressen, det egna skapandet och personlig utveckling ska stå i verksamhetens centrum.

Fritidshem och fritidsklubb

Många barn fortsätter att vistas på sin skolas fritidshem eller fritidsklubb efter skoldagens slut. Genom stärkt samverkan med stadsdelen, det närliggande biblioteket och Kulturskolan samt det lokala föreningslivet kan fritidshem och fritidsklubbar bidra till att fler barn får en meningsfull fritid där det egna skapandet står i centrum.

Åtagande 2.2

Kulturskolan Stockholm och Stockholms stadsbibliotek når underrepresenterade grupper i högre utsträckning.

Två av Stockholms stads största verksamheter med uppdrag att nå barn och ungdomar på deras fritid är Kulturskolan Stockholm och Stockholms stadsbibliotek. Kulturskolan är en kreativ fristad för barn och ungdomar där eget skapande tillsammans med utbildade pedagoger står i fokus. I Kulturskolan hittar barn och ungdomar livslånga intressen, ett framtida yrke, vänner för livet, glädjen i att göra saker tillsammans, trygghet, självkänsla och sin kreativa ådra. Stadens över 40 bibliotek är viktiga mötesplatser för kultur- och samhällsfrågor och syftar till att främja lusten att läsa, lära och skapa.

En gemensam utmaning för dessa verksamheter är att nå underrepresenterade grupper. Kulturskolan når pojkar i lägre utsträckning liksom barn och ungdomar i socioekonomiskt eftersatta områden. Biblioteket har utmaningar i att nå de äldre tonåringarna.

Kulturskolan och biblioteket ska vara välkända och betydelsefulla mötesplatser för Stockholms barn och ungdomar. De ska arbeta proaktivt för att nå ut jämnt över staden med ett relevant och efterfrågat utbud. Kulturskolan och biblioteket ska prioritera samt fortsätta att utveckla arbetet med delaktighet och inflytande, och vara föregångare inom staden i att utveckla verksamhet tillsammans med barn och ungdomar.

Mål 3:

Alla barn och ungdomar har möjlighet till kulturupplevelser och eget skapande i sin stadsmiljö.

Barns rätt till kultur ska vara en central del när Stockholm utvecklas och växer. Stadens miljöer, både befintliga och kommande, är barnens uppväxtmiljö. Det är här barn går i förskolan och skolan och här tillbringar de sin fritid. Kulturskapande lek och spontana uttryck är en viktig del av barns utveckling och det behöver finnas tillräckliga ytor för bostadsnära parker, torg och naturområden i staden.

När stadsmiljöer utvecklas så att det är naturligt att röra sig till fots och på cykel blir kultur- och fritidsaktiviteter mer lättillgängliga. Barn kan självständigt ta sig till en kulturplats, såsom ett bibliotek eller en kulturskola, och ha möjlighet till kulturupplevelser och eget skapande i stadens offentliga miljöer.

Ansvariga nämnder och bolagsstyrelser

Stadsbyggnadsnämnden (huvudansvarig)
exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnderna, trafiknämnden, utbildningsnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Kulturhuset Stadsteatern AB, SISAB

Åtagande 3.1:

Stadsutvecklingen säkerställer att det finns platser i alla delar av staden där barn kan uppleva kultur och utöva eget skapande.

Barn och ungdomar i alla åldrar ska ha tillgång till ett kulturutbud och möjlighet att utöva eget skapande i alla delar av staden. Det förutsätter att barns behov och förutsättningar är en integrerad del i stadens olika stadsutvecklingsprocesser. Platser för barns och ungdomars kultur ska planeras in när befintliga områden förnyas och nya stadsdelar byggs, vid byggande av skolor, vid utformning av skollokaler och skolgårdar samt vid utformning av andra nödvändiga funktioner i stadsmiljön. Offentliga platser kan utformas så att de både möjliggör kulturupplevelser och eget skapande i organiserad form samt inbjuder till lek och spontant utövande.

Alla berörda nämnder och bolagsstyrelser ska främja barns rätt till kultur i beslut, planering och resursfördelning. Berörda förvaltningar och bolag ska samverka för att skapa ändamålsenliga lokaler och utrustning där barn och ungdomar kan uppleva kultur och utöva eget skapande. I exploateringsnämndens och stadsbyggnadsnämndens analysmodell tillämpas ett socialt värdeskapande perspektiv i hela stadsbyggnadsprocessen. Barns rätt till kultur ska vara en del i denna process. Kulturlivsanalys är en ny typ av underlag för planeringen som kan tas fram för stadsutvecklingsområden.

Åtagande 3.2:

Stadens offentliga miljöer är tillgängliga arenor för kultur för, med och av barn och ungdomar.

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska tillgängliggöra torg, parker och andra offentliga platser för barns och ungdomars eget skapande. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska samverka med varandra och andra aktörer för att aktivera befintliga offentliga platser med kultur för, med och av barn och ungdomar. Barn och ungdomars rätt till kultur ska spela en viktig roll i platssamverkan inom stadsdelarna.

Trygga stadsmiljöer och verksamheter är en förutsättning för att barn och ungdomar ska kunna ta del av kultur och andra fritidsaktiviteter på bästa sätt.

Framgångsfaktorer

För att alla barn och ungdomar ska ha goda möjligheter att upptäcka, uppleva och skapa många olika sorters kulturuttryck krävs ett proaktivt, systematiskt och strategiskt arbete.

En grundläggande förutsättning för framgång är att alla barn ska känna sig trygga i de sammanhang de vistas i. Trygga stadsmiljöer och verksamheter är en förutsättning för att barn och ungdomar ska kunna ta del av kultur och andra fritidsaktiviteter på bästa sätt. Alla barn ska känna sig trygga att kunna uttrycka sig, oavsett bakgrund eller identitet. Den faktiska och upplevda tryggheten varierar stort mellan stadsdelar och mellan olika grupper av invånare. Arbetet ska anpassas och utvecklas utifrån invånarnas behov och lokala förutsättningar.

En strukturerad samverkan med tydliga mål och ett resultatorienterat ledarskap, som är förankrad i alla delar av organisationen är ett beprövat arbetssätt som har varit framgångsrikt i Stockholms stads arbete med kultur i förskolan och skolan. Det kan stå som modell för programmets genomförande i övrig samverkan inom staden.

Tre framgångsfaktorer har identifierats som särskilt viktiga. De samspelar med varandra och ska genomsyra arbetet i stadens nämnder och bolagsstyrelser på samtliga beslutsnivåer.

1. Samverkan
2. Delaktighet och inflytande
3. Tillgängliggörande

1. Samverkan

Alla barns rätt till kultur förutsätter samverkan mellan stadens förvaltningar och bolag samt med det fria kulturlivet, andra kulturverksamheter, civilsamhället, folkbildningen, fristående förskolor och skolor, universitet, högskolor, myndigheter och näringsliv.

Samverkan är av största vikt för att nå ut brett och sammanhållet till målgruppen, för att ta tillvara olika perspektiv och kompetenser och för att använda stadens resurser på ett effektivt sätt. Genom en stärkt samverkan mellan förskolor och skolor, fritidsverksamheter och kulturverksamheter kan professionella kulturupplevelser, konstnärliga uttrycksformer och möjlighet till eget skapande systematiskt integreras i förskolornas, skolornas och fritidsverksamheternas verksamhet.

Samverkan ska utgå från barns och ungdomars olika intressen, behov och förutsättningar. Samverkan ska utgå från barnets bästa i centrum och vägledas av de tre perspektiven på kultur för, med och av barn. Stockholms stad driver många verksamheter som når olika målgrupper i olika hög utsträckning och utmaningarna kan se olika ut. Med en stärkt samverkan kan stadens verksamheter göra gemensamma satsningar lokalt och centralt för att inkludera underrepresenterade grupper i högre utsträckning.

2. Delaktighet och inflytande

Alla barns rätt till kultur förutsätter att stadens verksamheter gör barn och ungdomar delaktiga och ger dem inflytande i stadens processer och beslut. Det ger ökad kvalitet och bidrar till en demokratisk och jämlik stad.

Stadens verksamheter ska efterfråga barns och ungdomars åsikter, ge barn och ungdomar förutsättningar att komma till tals och kunna påverka och bidra till kulturutbudet. Verksamheterna ska ha förmåga att fånga upp och stötta det som barn och ungdomar är intresserade av. Delaktighet och inflytande är en förutsättning för att staden ska kunna erbjuda ett relevant utbud av kultur – för, med och av barn och ungdomar. Det leder på sikt till ett breddat och mer inkluderande utbud som omfattar fler berättelser, fler röster och fler kroppar.

Det ska finnas väletablerade former för dialog med barn och ungdomar för att ta tillvara och analysera barns och ungdomars behov. Stadens verksamheter ska genomföra barnkonsekvensanalyser och barnrättsanalyser med fokus på barns och ungdomars rätt till kultur där dialog med barn och ungdomar är en central del. Arbetet kräver kunskapshöjande insatser för medarbetare, chefer och beslutsfattare samt en stärkt samverkan inom befintliga strukturer. Inte minst krävs kunskap om hur barn och ungdomar vill vara delaktiga samt en organisation i staden som har förmåga att inkludera barns och ungdomars röster i processer och beslut.

En jämlik tillgång till kultur i alla dess former och uttryck kräver att barns och ungdomars skilda förutsättningar uppmärksammas och synliggörs.

3. Tillgängliggörande

Alla barns rätt till kultur förutsätter att kulturupplevelser och möjlighet till eget skapande är tillgängliga för alla barn oavsett kön, ålder, funktionsförmåga och bakgrund. Likvärdiga möjligheter för alla barn och ungdomar kräver olika typer av insatser i olika verksamheter och för olika grupper av barn. En jämlik tillgång till kultur i alla dess former och uttryck kräver att barns och ungdomars skilda förutsättningar uppmärksammas och synliggörs.

Arbetet ska både handla om att introducera barn för sådant de inte känner till och om att stötta det som barn själva utforskar och skapar. Det är centralt att verksamheterna visar ett genuint intresse och främjar barns och ungdomars egna kulturuttryck och det kulturutbud som initieras och förvaltas av unga själva. Stadens verksamheter ska verka för kunskapsutveckling hos vuxna som kan lotsa barn och ungdomar som vill utveckla sitt eget skapande. Då kan stadens medarbetare möta intressen och engagemang samt ta tillvara på den konstnärliga kraft som finns hos målgruppen.

Staden behöver tillgängliggöra och sprida kännedom om sitt samlade kulturutbud. Med träffsäkra kommunikationsinsatser kan staden koppla ihop barn och ungdomar med den kulturverksamhet som finns i närområdet och i staden i stort.

Vårdnadshavare är viktiga mottagare av kommunikation som skapar kännedom om och intresse för det utbud som stadens olika verksamheter erbjuder. Förskolan, skolan och stadens fritidsverksamheter är viktiga förmedlare och kan guida till stadens utbud. Staden behöver genomföra målgruppsanpassade kommunikationsinsatser i fler kanaler för att nå de vårdnadshavare vars barn inte kommer till de aktiviteter som stadens verksamheter erbjuder.

Ansvar för genomförande och uppföljning

Arbetet med att skapa goda möjligheter för alla barn och ungdomar i Stockholms stad att upptäcka, uppleva och skapa kultur spänner över flera sektorer. Varje nämnd och bolagsstyrelse ska arbeta med frågan utifrån sina respektive ansvarsområden. Samverkan, såväl internt mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser som externt mellan staden och det fria kulturlivet, andra kulturverksamheter, civilsamhället, fristående förskolor och skolor, universitet, högskolor, myndigheter och näringsliv, är avgörande för att nå framgång. Stadens verksamheter ska samverka på såväl stadsövergripande som lokal nivå. Detta gäller inte minst kommunikationsinsatser om vilket kulturutbud som finns i staden. Det är särskilt angeläget att samverka kring gemensamma insatser i socioekonomiskt svagare områden i staden samt för att nå underrepresenterade grupper. Det är av största vikt att kommunikationsinsatser utarbetas tillsammans med målgruppen och på så sätt når hela vägen fram. Stadens verksamheter behöver utveckla kanaler och metoder för en hög träffsäkerhet.

I stadens budget fastställer kommunfullmäktige inriktningsmål, mål för verksamhetsområden, indikatorer samt aktiviteter som ska bidra till att målen uppnås. Det här programmet pekar i sin tur ut mål, åtaganden och framgångsfaktorer för arbetet med barns rätt till kultur. Programmet ska implementeras av stadens berörda nämnder och bolagsstyrelser genom att dessa tar fram verksamhetsanpassade mål, aktiviteter och arbetssätt för att nå programmets mål. Uppföljning av arbetet sker löpande inom ramen för stadens ordinarie system för styrning och uppföljning.

Alla nämnder och bolagsstyrelser ska i sin ordinarie verksamhetsplanering precisera vilka aktiviteter de behöver genomföra utifrån programmets mål för att nå stadens mål och hur de ska samverka inom staden samt med andra aktörer. ●